Lieta Nr.A42979209
A42-01395-11/37

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Liepājā, 2011.gada 17.janvārī.

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Sērdiene,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *O.O.* pieteikuma, kurā lūgts atzīt par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma un Šķirotavas cietuma faktisko rīcību, turot *O.O.* kamerā nelikumīgi kopā citiem notiesātajiem, kuri nav notiesāti ar arestu, par prettiesisku un atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 100 000.- apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] *O.O.* vērsies Ieslodzījuma vietu pārvaldē ar iesniegumu, lūdzot atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 100 000.- apmērā, kas nodarīts, turot viņu Rīgas Centrālcietumā un Šķirotavas cietumā kopā ar citiem notiesātajiem.

2009.gada 19.oktobrī Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks pieņēma lēmumu Nr.1/17-O/4363 (turpmāk arī – Lēmums), ar kuru nolēma atteikt atlīdzināt morālo kaitējumu Ls100 000.- apmērā.

[2] Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā saņemts pieteicēja *O.O.* pieteikums, kurā lūgts atzīt par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma un Šķirotavas cietuma faktisko rīcību, turot *O.O.* kamerā nelikumīgi kopā citiem notiesātajiem, kuri nav notiesāti ar arestu, par prettiesisku un atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 100 000. - apmērā.

Pieteicējs pieteikumā norāda, ka 2009.gada 21.aprīlī no Šķirotavas cietuma ticis pārvests uz Rīgas Centrālcietumu, lai 2009.gada 24.aprīlī viņu varētu konvojēt uz Kuldīgas rajona tiesas sēdi. Centrālcietumā pieteicējs ievietots kamerā, kur bijis auksti (apmēram 14^0C), vājš apgaismojums, dušas telpa bez siltā ūdens, kā arī nav bijusi elektrības rozete. 2009.gada 22.aprīlī pieteicēja kamerā ievietotas piecas personas, kas notiesātas nevis ar arestu kā pieteicējs, bet gan ar ieslodzījumu. Minētās personas, uzzinot,

ka pieteicējs notiesāts ar arestu, turpmāk viņu ignorējušas. 2009.gada 23.aprīlī viens no ieslodzītajiem pa kameru staigājis pliks, savukārt pēc sanitārā mezgla apmeklējuma ar pirkstu slaucījis dibenu un, nenomazgājot rokas, devies uz gultu. Pārējiem ieslodzītajiem šāda situācija bijusi vienaldzīga. 2009.gada 30.aprīlī pieteicējs no Kuldīgas policijas izolatora nogādāts uz Šķirotavas cietumu, kur ievietots kamerā kopā ar trīs personām, kuras notiesātas ar ieslodzījumu, nevis ar arestu. Pieteicējs ēst dabūjis tikai pēc 24 stundām. Turklāt, pretēji parastajai kārtībai, pieteicējs nav ticis aizvests nomazgāties. 1.maijā viens no cietuma darbiniekiem pieteicējam licis savākt mantas un paziņojis, ka viņš tiks pārcelts uz citu kameru, jo likums aizliedzot ieslodzītos un personas, kas notiesātas ar arestu, turēt vienā telpā.

Pastāvot šādiem apstākļiem, pieteicējs uzskata, ka cietuma administrācijas rupji pārkāpušas Soda izpildes kodeksa 127.panta nosacījumus, un līdz ar to pieteicējs ir bijis spiests pavadīt laiku tādos apstākļos, kas neatbilst ne Eiropas Savienības, ne Latvijas likumdošanas likumu normām. Piecās diennaktīs piedzīvotais ir atstājis neizdzēšamu negatīvu iespaidu un pieteicēja psihi, kas atsaucas arī uz viņa veselības stāvokli.

[2.1] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[3] Ieslodzījumu vietu pārvalde (turpmāk arī – Pārvalde vai atbildētājs) tiesā iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk norādītiem argumentiem:

[3.1] Pieteicējs tika notiesāts ar arestu uz 200 dienām un 2008.gada 28.novembrī tika ievietots Šķirotavas cietumā. 2009.gada 21.aprīlī pieteicējs ieradās Rīgas Centrālcietumā tālākai nosūtīšanai uz Kuldīgas rajona tiesu. Kopā ar viņu kamerā Nr.*/kameras numurs/* atradās vēl pieci notiesātie, kurus arī bija paredzēts konvojēt uz dažādām brīvības atņemšanas vietām. Rīgas Centrālcietumā pieteicējs atradās no 2009.gada 21.aprīļa līdz 2009.gada 24.aprīlim, kad tika konvojēts uz Kuldīgas rajona tiesu.

[3.2] 2009.gada 30.aprīlī pieteicējs no Kuldīgas rajona policijas pārvaldes, pēc tiesas pieprasījuma izpildes, tika konvojēts atpakaļ uz Šķirotavas cietumu. Kopā ar viņu uz Šķirotavas cietumu bija konvojēti vēl trīs ieslodzītie. Pēc ierašanās Šķirotavas cietumā, viņus kopā ar pieteicēju uz laiku ievietoja pagaidu telpā (kamerā), kamēr tika noformēti visi nepieciešamie dokumenti un tika veikta personīga pārmeklēšana. Pēc dokumentu noformēšanas un personīgās pārmeklēšanas 2009.gada 1.maijā pieteicējs tika ievietots kamerā, kurā sodu izcieta citi ar arestu notiesātie.

[3.3] Pieteicējs kopā ar notiesātiem, kuri notiesāti ar brīvības atņemšanu, atradās tikai piecas dienas, pārējo aresta daļu pieteicējs tika turēts kamerā, kurā atradās tikai ar arestu notiesātas personas.

[3.4] Sodu izpildes kodeksa 127.panta otrajā daļā noteiktais neaizliedz īslaicīgi turēt kopā vienā kamerā dažādu kategoriju ieslodzītos, ja tos paredzēts konvojēt uz citu vietu vai, lai pēc ierašanās brīvības atņemšanas vietā veiktu pārmeklēšanu un noformētu dokumentus.

[3.5] Ņemot vērā minēto, Pārvalde uzskata, ka konkrētajā situācijā nav konstatējama Rīgas Centrālcietuma un Šķirotavas cietuma prettiesiska faktiskā rīcība, kā rezultātā pieteicējam nodarīts morālais kaitējums, kas būtu jāatlīdzina naudas izteiksmē.

[4] Pieteicējs ir piekritis administratīvās lietas izskatīšanai rakstveida procesā *(lietas 16.lapa).* Līdz ar to atbilstoši Administratīvā procesa likuma 114.pantam lieta izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa lietā konstatē šādus lietas izlemšanai būtiskus faktiskos apstākļus.

[5.1] Pieteicējs tika notiesāts ar arestu uz 200 dienām, un 2008.gada 28.novembrī tika ievietots Šķirotavas cietumā.

[5.2] 2009.gada 21.aprīlī pieteicējs tika pārvests uz Rīgas Centrālcietumu tālākai nosūtīšanai uz Kuldīgas rajona tiesu, un ievietots kamerā Nr. */kameras numurs/*.

[5.3] Kamerā Nr. */kameras numurs/* kopā ar pieteicēju tika ievietoti vēl pieci notiesātie, kas nebija notiesāti ar arestu, un kurus arī bija paredzēts konvojēt uz dažādām brīvības atņemšanas vietām.

[5.4] 2009.gada 24.aprīlī pieteicējs tika konvojēts no Rīgas Centrālcietuma uz Kuldīgas rajona tiesu.

[5.5] 2009.gada 30.aprīlī pieteicējs no Kuldīgas rajona policijas pārvaldes tika konvojēts atpakaļ uz Šķirotavas cietumu.

[5.6] Pēc ierašanās Šķirotavas cietumā 2009.gada 30.aprīlī pieteicēju ievietoja pagaidu telpā (kamerā) kopā ar vēl trīs notiesātajiem, kuri nebija notiesāti ar arestu.

[5.7] 2009.gada 1.maijā pieteicējs tika pārvietots uz kameru, kurā sodu izcieta citi ar arestu notiesātie.

[5.8] 2009.gada 18.septembrī Pārvaldē saņemts pieteicēja iesniegumu, kurā lūgts atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 100 000 apmērā, kas nodarīts, turot viņu Rīgas Centrālcietumā un Šķirotavas cietumā kopā ar citiem notiesātajiem *(lietas 25.lapa).*

[5.9] 2009.gada 7.okotbra vēstulē Nr.14/3-4805F Šķirotavas cietums informējis Pārvaldi, ka *O.O.* Šķirotavas cietumā ievietots 2008.gada 28.novembrī un atbrīvots pēc soda izciešanas 2009.gada 12.jūnijā. Pēc ierašanās ievietots kamerā Nr. */kameras numurs/*, kur atradās notiesātas personas, kuras izcieš arestu kā soda veidu. *O.O.* norādītais, ka viņš izcieš sodu kopā ar notiesātajām personām, neatbilst patiesībai *(lietas 30.lapa).*

[5.10] 2009.gada 9.okotbra vēstulē Nr.3/4-13152 Rīgas Centrālcietums informējis Pārvaldi, ka 2009.gada 21.aprīlī pieteicējs no Rīgas Centrālcietuma ieradies Šķirotavas cietumā, kā tranzīta pārsūtāmais – notiesātā statusā un ievietots kamerā Nr. */kameras numurs/* ar citiem notiesātiem. 2009.gada 24.aprīlī nosūtīts uz Kuldīgas rajona tiesu *(lietas 26.lapa).*

[5.11] Rīgas Centrālcietuma Inženiertehniskās daļas priekšnieks ziņojumā norādījis, ka kamera Nr. */kameras numurs/*, kurā atradies apcietinātais *O.O.*, atradusies apmierinošā tehniskā stāvoklī – platība 32 $m^{2,}$, maksimālais cilvēku skaits kamerā - seši, ir dienas gaismas lampas, dabīgs un nakts apgaismojums, kamera aprīkota ar dušu (pirts vienu reizi nedēļā), kamerā ir aukstais ūdens un sanitārais mezgls *(lietas 27.lapa).*

[5.12] 2009.gada 15.okotbra vēstulē Nr.1412-4925 Šķirotavas cietums informējis Pārvaldi, ka Šķirotavas cietuma administrācija, pildot savus darba pienākumus, rīkojusies saskaņā ar esošo likumdošanu. Notiesātais *O.O.* Šķirotavas cietumā sodu izcietis no 2008.gada 2.decembra, 2009.gada 21.aprīlī etapēts uz Rīgas Centrālcietumu un 2009.gada 30.aprīlī atpakaļ uz Šķirotavas cietumu. Vienlaikus uz Šķirotavas cietumu etapētas vēl trīs personas. Visas etapētās personas uz laiku ievietotas pagaidu telpā (kamerā). Pēc dokumentu nokārtošanas un personīgās pārmeklēšanas arestētais *O.O.* ievietots kamerā pie arestētajiem. Darbinieku rīcībā pārkāpumi nav konstatēti *(lietas 29.lapa).*

[5.13] 2009.gada 19.oktobrī Pārvaldes priekšnieks pieņēma lēmumu Nr.1/17-O/4363 (turpmāk arī Lēmums), ar kuru nolēma atteikt pieteicējam atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 100 000 apmērā *(lietas 22. – 24.lapa).*

[5.14] Pieteicējs vērsies tiesā ar pieteikumu, kurā pārsūdz ieslodzījuma vietu pārvaldes Lēmumu ar kuru noraidīts viņa iesniegums par morālā kaitējuma, kas pieteicējam nodarīts, turot viņu Rīgas Centrālcietumā un Šķirotavas cietumā kopā ar citiem notiesātajiem, Ls 100 000 apmērā atlīdzināšanu.

Tādējādi tiesa atzīst, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumu pieteicējs ieslodzījuma vietu pārvaldei prasījis tieši saistībā ar iepriekš norādīto Rīgas Centrālcietuma un Šķirotavas cietuma rīcību.

[6] Atlīdzinājuma tiesiskais regulējums izriet no Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk arī – Satversme) 92.panta trešā teikuma, APL 8.nodaļās un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk arī - Atlīdzināšanas likuma).

Satversmes 92.panta trešais teikums paredz, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

APL 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu (turpmāk arī – zaudējumi), kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Atlīdzināšanas likuma 9.pants paredz, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Kā norādīts Atlīdzināšanas likuma 7.–9.pantā, definējot zaudējumus, zaudējumu rašanās pamatā ir iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 6.pantam tiesības uz atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība - objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No minētā regulējuma sistēmas secināms, ka vispārīgi tiesības uz atlīdzinājumu nepamatotu tiesību aizskāruma gadījumā ir nostiprinātas konstitucionāli. Konstitucionālo normu tālāk konkretizē APL un Atlīdzināšanas likums, no kuru regulējuma izriet, ka administratīvajā procesā, lai noteiktu privātpersonai tiesības uz atlīdzinājumu par zaudējumiem, ko tai nodarījusi valsts pārvaldes iestāde, primāri ir jākonstatē iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

Ja ir konstatēts iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība, tikai tad tālāk vērtējamas faktiskās sekas, t.sk., morālas ciešanas un tiešā cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko administratīvo aktu vai faktisko rīcību un zaudējumiem.

[7] Sākotnēji tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv pirmais no zaudējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumiem – iestādes prettiesiskā faktiskā rīcība, uz ko norādījis pieteicējs.

Saskaņā ar APL 247.panta pirmo un otro daļu, taisot spriedumu, tiesa pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām. Tiesa spriedumu pamato ar apstākļiem, kuri nodibināti ar pierādījumiem lietā vai kurus saskaņā ar APL 153.pantu nav nepieciešams pierādīt.

[8] Latvijas Sodu izpildes kodekss reglamentē Krimināllikumā paredzēto kriminālsodu izpildes noteikumus un kārtību un notiesāto statusu, valsts un pašvaldību iestāžu kompetenci sodu izpildē.

Sodu izpildes kodeksa 2.panta pirmajā daļā noteikts, ka notiesātie izcieš sodu saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, kas ir spēkā soda izciešanas brīdī, ja likumā vai normatīvajā aktā nav noteikts citādi.

No Sodu izpildes kodeksa regulējuma izriet, ka personām, kas izcieš sodu ir likumos noteiktie pienākumi un tiesības ar ierobežojumiem, ko likumi paredz notiesātajiem, kas izriet no tiesas sprieduma, un kas izriet no režīma, kādu attiecīgā soda veida izciešanai nosaka Sodu izpildes kodekss.

[9] Sodu izpildes kodeksa 128.panta pirmajā daļā noteikts, ka ar arestu notiesātajam ir šā kodeksa 9.pantā noteiktais notiesātā tiesiskais stāvoklis ar šajā sadaļā paredzētajiem izņēmumiem un papildinājumiem.

Sodu izpildes kodeksa 126. – 132.pants iekļauts Sodu izpildes kodeksa sadaļā „Arests".

Sodu izpildes kodeksa 127.panta pirmajā daļā noteikts, ka ar arestu notiesātie tiek turēti kopieslodzījumā valsts policijas iestādēs arestam iekārtotās izolētās un apsargājamās telpās. Pamatojoties uz notiesātā lūgumu, ja ir brīvas telpas, notiesāto var turēt vienieslodzījumā.

Panta otrajā daļā noteikts, ka personas, kuras notiesātas ar arestu, tur šķirti no citu kategoriju ieslodzītajiem. Šķirti izvietojami vīrieši, sievietes, nepilngadīgie, kā arī personas, kuras agrāk izcietušas brīvības atņemšanas sodu.

No minētajām tiesību normām izriet, ka izpildot sodu – arestu, ar arestu notiesātās personas jātur šķirti no citu kategoriju ieslodzītajiem atsevišķās arestam iekārtotās telpās.

[10] Atbildētājs, atsaucoties uz Sodu izpildes kodeksa 18.pantu, savā rīcībā, ievietojot pieteicēju vienā kamerā ar citiem notiesātajiem, kuri nav notiesāti ar arestu, nesaskata tiesību normu pārkāpumus.

Sodu izpildes kodeksa 18.panta pirmajā noteikts, ka brīvības atņemšanas vietās šķirti tur vīriešus un sievietes, kā arī nepilngadīgos un pieaugušos. Šķirti tur arī tos notiesātos, kuru personiskās īpašības un kriminālā pieredze negatīvi iespaido citus notiesātos vai arī kuri apspiež un izmanto pārējos.

Otrajā daļā noteikts, ka personas, kas atrodas iepriekšējā apcietinājumā, jātur atsevišķi no notiesātajiem, izņemot gadījumus, kad tās piekrīt kopīgai izvietošanai vai iesaistīšanai kopīgos pasākumos, ja tam piekrīt izmeklēšanas iestāde vai tiesa, kuras rīcībā atrodas apcietinātais.

Panta trešajā daļā noteikts, ka šajā pantā noteiktās prasības par notiesāto šķirtu turēšanu neattiecas uz brīvības atņemšanas iestāžu slimnīcām. Personas, kuras ārstējas šādā slimnīcā, tur tāda veida režīma apstākļos, kāds šīm personām noteikts.

No Sodu izpildes kodeksa regulējuma sistēmas izriet, ka 18.panta normas ir vispārējās tiesību normas attiecībā pret Sodu izpildes kodeksa 127.pantā iekļautajām speciālajām tiesību normām, kas regulē ar arestu notiesāto personu turēšanas kārtību

Tas izriet, citstarp, arī no Sodu izpildes kodeksa 128.panta pirmajā daļā noteiktā, ka ar arestu notiesātajam ir šā kodeksa 9.pantā noteiktais notiesātā tiesiskais stāvoklis ar Sodu izpildes kodeksa 6.sadaļā paredzētajiem izņēmumiem un papildinājumiem.

Ievērojot minēto, tiesa piekrīt, ka notiesāto ar arestu turēšanai ir piemērojami Sodu izpildes kodeksa 18.pantā paredzētie nosacījumi, tomēr tie piemērojami vienīgi speciālās normas nosacījumu izpildes ietvaros.

Līdz ar to, atsaucoties uz Sodu izpildes kodeksa 18.pantā ietverto tiesisko regulējumu, nevar piemērot atkāpes no Sodu izpildes kodeksa 127.panta otrajā daļā noteiktās prasības turēt šķirti no citu kategoriju ieslodzītajiem personas, kuras notiesātas ar arestu.

[11] No atbildētāja Lēmumā un paskaidrojumā norādītā, ko neapstrīd arī pieteicējs, izriet, ka pieticēja kā notiesātā turēšana kopā ar citiem notiesātajiem ir bijusi īslaicīga, un tās iemesls bijis nepieciešamība pieteicēju pārvietot 1) no Šķirotavas cietuma un Rīgas Centrālcietumu, lai nodrošinātu viņa konvojēšanu uz tiesu; 2) no Kuldīgas policijas izolatora uz Šķirotavas cietumu, lai nodrošinātu viņa konvojēšanu no tiesas atpakaļ.

[12] Tiesa tiesību normās nekonstatē speciāli reglamentētu kārtību notiesāto tranzīta pārsūtīšanai. Tomēr ņemot vērā juridiskās obstrukcijas aizliegumu secināms, ka uz notiesātajiem, kuri tiek pārsūtīti no vienas ieslodzījuma vietas uz citu arī nolūkā nodrošināt viņu konvojēšanu, ir iespējams piemērot tiesību normās paredzētos nosacījumus notiesāto uzņemšanai ieslodzījuma vietā, un tajos konstatējamos principus.

Sodu izpildes kodeksa 128.panta otrajā daļā noteikts, ka nosūtot uz soda izpildes iestādi ar arestu notiesāto, jāievēro šā kodeksa 15.pantā paredzētie noteikumi; trešajā daļā noteikts, ka uzņemot ar arestu notiesāto soda izpildes iestādē, viņu reģistrē, atzīmē soda

izciešanas sākuma un beigu termiņu, iekārto personas lietu, ja notiesātais nav atradies izmeklēšanas cietumā un personas lietas nav, un iepazīstina ar šā soda izpildes iestāžu iekšējās kārtības noteikumiem, kurus apstiprina Ministru kabinets.

Sodu izpildes kodeksa 15.panta ceturtajā daļā noteikts, ka notiesātos brīvības atņemšanas iestādēs pieņem administrācija Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumos paredzētajā kārtībā.

Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 423) , kas izdoti saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 11.panta piekto daļu un 47.panta pirmo daļu, 6. punktā noteikts, ka notiesāto ievieto brīvības atņemšanas iestādes uzņemšanas nodaļā, kur veic pārmeklēšanu un mantu apskati. Pārmeklēšanu izdara tā paša dzimuma darbinieki; 11. punktā noteikts, ka brīvības atņemšanas iestādes uzņemšanas nodaļā veic notiesātā medicīnisko apskati un sanitāro apstrādi. Notiesāto iepazīstina ar viņa tiesībām un pienākumiem.

Noteikumu Nr. 423 13.punktā noteikts, ka ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka rīkojumu izveidotā notiesāto izvietošanas komisija nosaka, kurā brīvības atņemšanas iestādes nodaļā, vienībā un kamerā notiesātais ievietojams (ņemot vērā brīvās vietas kamerās, notiesāto psiholoģisko saderību, izglītības līmeni un veselības stāvokli). Komisijas lēmumu ieraksta protokolā (6.pielikums). (..) .

No minētā tiesa secina, ka attiecībā uz notiesātajam, tiem ierodoties brīvības atņemšanas iestādē, ir piemērojama īpaša pieņemšanas procedūra, kas ietver sevī arī lēmuma pieņemšanu par notiesātā izvietošanu.

[13] Rezumējot sprieduma [8] – [12] punktos minēto tiesa secina, ka brīvības atņemšanas vietās ir jānodrošina ar arestu notiesāto personu turēšana šķirti no notiesātajiem, kuri nav notiesāti ar arestu, pie kam, ievērojot nosacījumu turēt šķirti šādus ar arestu notiesātos - vīriešus un sievietes, nepilngadīgos un pieaugušos, kā arī tos notiesātos, kuru personiskās īpašības un kriminālā pieredze negatīvi iespaido citus notiesātos vai kuri apspiež un izmanto pārējos.

Tomēr neraugoties uz iepriekš minētajām prasībām, uz laiku, t.i., līdz lēmuma pieņemšanai par notiesātā izvietošanu brīvības atņemšanas vietā, uz kuru notiesātais tiek pārvietots, juridiski ir pieļaujama situācija, kad ar arestu notiesātās personas neatrodas šķirti no pārējo kategoriju notiesātajiem.

[14] Lietā nepastāv strīds par to, ka pieteicējs kā notiesātais ar arestu, tika ievietots un laika periodā no 2009.gada 21.aprīļa līdz 2009.gada 24.aprīlim Rīgas Centrālcietumā un laikā no 2009.gada 30.aprīļa līdz 2009.gada 1.maijam Šķirotavas cietumā turēts vienā kamerā ar personām, kuras nav notiesātas ar arestu.

Lietā nepastāv strīds par to, ka pieticējs kopā ar citiem notiesātajiem atradies laikā pēc viņa pārvietošanas uz citu brīvības atņemšanas vietu, sakarā ar nepieciešamību nodrošināt pieteicēja konvojēšanu uz tiesu.

[15] No Lēmuma un atbildētāja sniegtā paskaidrojuma izriet, ka Rīgas Centrālcietumā pieteicējs vienā kamerā ievietots ar notiesātajiem, kurus, tāpat kā pieteicēju, bija paredzēts konvojēt. Minēto apliecina Rīgas Centrālcietuma izziņās *(lietas 26. un 28.lapa)* norādītais.

Bez tam, Rīgas Centrālcietuma izziņā norādīts, ka */kameras numurs/*.kamera ir tranzīta kamera *(lietas 26.lapa).*

No Šķirotavas cietuma izziņas (lietas 29.lapa) izriet, ka pieteicējs 2009.gada 30.aprīlī tika etapēts atpakaļ uz Šķirotavas cietumu no Kuldīgas rajona policijas pārvaldes, un vienlaicīgi kopā ar pieteicēju tika etapētas trīs personas, kuras tika uz laiku ievietotas pagaidu telpā (kamerā), un ka pēc dokumentu noformēšanas un personīgās pārmeklēšanas pieteicējs ievietots kamerā pie arestētajiem.

No minētā tiesa secina, ka gan Rīgas centrālcietumā, gan Šķirtotavas cietumā kopējā kamerā ar citu kategoriju notiesātajiem pieteicēja atradies tikai tranzīta pārsūtīšanassakarā – tās laikā un uzreiz pēc tās.

[15.1] No pieteicēja paskaidrojumā minētā, ko apliecina arī Šķirotavas cietuma izziņā norādītais, izriet, ka pieteicējs kopā ar citiem notiesātajiem atradies līdz brīdim, kad viņam paziņots par nepieciešamību pārvietot uz kameru, kur sodu izcieš ar arestu notiesātie.

Kaut arī atbildētāja iesniegto pierādījumu starpā nav konstatējams brīvības atņemšanas iestādes notiesāto izvietošanas komisijas lēmums par pieteicēja izvietošanu, tiesa atzīst par pierādītu, ka pieteicēja pārvietošana uz kameru, kas paredzēta ar arestu notiesātajiem, ir reāli notikusi.

Ņemot vērā minēto, kopsakarā ar tiesas secināto par iespēju ar arestu notiesātās personas uz laiku līdz lēmuma pieņemšanai par notiesātā izvietošanu brīvības atņemšanas vietā turēt kopā ar pārējiem notiesātajiem, tiesa Šķirotavas cietuma rīcību atzīst par tiesisku.

[15.2] No atbildētāja norādītā, ko apliecina pieteicēja paskaidrojumā minētais izriet, ka Rīgas Centrālcietumā pieteicējs kamerā kopā ar citiem notiesātajiem atradies līdz pat viņa etapēšanai uz Kuldīgas rajona tiesu.

Šajā gadījumā, pie kam ievērojot, ka pieteicējam Rīgas Centrālcietumā bija jāuzturas laikā no 21. līdz 24.aprīlim, tiesa ne formālu, ne neformālu tiesību normu prasībām atbilstošu lēmumu par pieteicēja tālāku izvietošanu iestādē pēc viņa uzņemšanas brīvības atņemšanas iestādē nekonstatē.

Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka no tiesību normām attiecībā uz notiesāto izvietošanu brīvības atņemšanas iestādē konstatējami tikai izņēmumi laikā līdz lēmuma pieņemšanai par notiesāto izvietošanu, tiesa Rīgas Centrālcietuma administrācijas rīcībā, nelemjot par pieteicēja izvietošanu brīvības atņemšanas iestādē atbilstoši Sodu izpildes kodeksa 127.pantā ietvertajam regulējumam, un secīgi – neturot pieteicēju šķirti no citu kategoriju notiesātajiem, konstatē Sodu izpildes kodeksa 127.panta tiesību normu pārkāpumu.

[15.3] Vienlaikus tiesa norāda uz atšķirīgo regulējumu Latvijas Republikas nacionālajās uz starptautiskajās tiesībās.

ANO Ieslodzīto režīma Minimālie Standartnoteikumi (apstiprināti 1955. gadā) 8. punktā noteikts, ka dažādas ieslodzīto kategorijas ir turamas atsevišķās institūcijās vai to daļās, ievērojot personas dzimumu, vecumu, krimināło nodarījumu, apcietinājuma juridisko iemeslu un tās režīma vajadzības. Tādējādi: a) vīriešiem un sievietēm, cik iespējams, ir jābūt ievietotiem atsevišķās institūcijās; institūcijā, kurā ieslodzīti gan vīrieši, gan sievietes, pilnīgi visām telpām, kas tiek iedalītas sievietēm, jābūt pilnīgi nošķirtām; b) nenotiesātie ieslodzītie turami atsevišķi no notiesātajiem ieslodzītajiem; c) ieslodzītie par parādiem un citi ieslodzītie par ekonomiskajiem noziegumiem ir jātur atsevišķi no ieslodzītajiem par krimināłu nodarījumu; d) jaunieši turami atsevišķi no pieaugušajiem.

ANO Ieslodzīto režīma Minimālie Standartnoteikumi (apstiprināti 1955. gadā) 2. un 3. punktā noteikts, ka ņemot vērā lielo juridisko, sociālo, ekonomisko un ģeogrāfisko apstākļu dažādību pasaulē, ir acīmredzami, ka ne visus šos likumus var piemērot visās vietās un visos laikos. Tomēr tiem būtu jākalpo tam, lai sekmētu pastāvīgus centienus pārvarēt praktiskās grūtības to piemērošanas gaitā, apzinoties, ka tie kopumā pārstāv tos minimālos apstākļus, ko Apvienoto Nāciju Organizācija ir atzinusi par piemērotiem. No otras puses, likumi nosedz sfēru, kurā doma nepārtraukti attīstās. Tie nav domāti, lai novērstu eksperimentus vai praksi, ja tie ir saskaņā ar šiem principiem un mēģina sekmēt mērķus, kas izriet no šo noteikumu teksta kopumā. Centrālās cietuma administrācijas atļauja šādām novirzēm no šiem noteikumiem vienmēr būs attaisnojama.

No minētā secināms, ka minimālie starptautiskie standarti neparedz obligātu nosacījumu turēt šķirti ar arestu notiesātās personas no ar apcietinājumu notiesātās personas- Latvijas Republika ir ieviesusi savā nacionālajā likumdošanā normas, kas pārsniedz starptautisko tiesību normu prasības.

Līdz ar to faktā, ka pieteicējs Centrālcietumā un Šķirotavas cietumā turēts kopā ar personām, kuras notiesātas ar apcietinājumu, pats par sevi nav atzīstams par starptautisko tiesību normu pārkāpumu, kā to norāda pieteicējs.

[16] Morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru (*11.panta trešā daļa*).

Tā kā tiesa ir konstatējusi, ka iestāde ar savu faktisko rīcību ir pieļāvusi pieteicēja tiesību pārkāpumu, atzīstams, ka ir noticis tāds pieteicēja tiesību aizskārumu, kas ir vērtējams saistībā ar pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[17] Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajā daļā noteikts, ka morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Iepazinusies ECT praksi atlīdzinājuma noteikšanas gadījumos, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka ECT, nosakot atlīdzinājuma apmēru, parasti ņem vērā, vai pārkāpums ir saistīts ar cietušā personas ilgstošu atrašanos prettiesiskajā stāvoklī, kā arī taisnīguma apsvērumus.

[17.1] Izvērtējot apstākļus kopumā, tiesa neatrod pierādījumus, ka Rīgas Centrālcietuma un Šķirotavas cietuma administrācijām, ievietojot pieteicēju vienā kamerā kopā ar personām, kuras nav notiesātas ar arestu, būtu pastāvējis nodoms pieticēju pazemot.

[17.2] Kā izriet no spriedumā norādītā, pieteicēja pārvietošana uz citu ieslodzījuma vietu bijusi tranzīta pārsūtīšanas procesa sastāvdaļa, nolūkā nodrošināt pieteicēja konvojēšanu uz tiesu un no tiesas atpakaļ.

[17.3] Faktus, kas norādītu uz atšķirīgu turēšanas kārtību, proti, uz to, ka pieteicējs aresta izciešanas laikā būtu bijis pakļauts kādam īpašam - smagākam režīmam, kādā sodu

izciešot turamas tikai ar apcietinājumu notiesātās personas, pieteicējs ne iesniegumā iestādei, ne pieteikumā tiesai nav norādījis.

[17.4] Pieticēja norādītie apstākļi attiecībā uz Centrālcietumu – kamerā auksti, apmēram 14 grādu silts, kamerā ir dušas telpa, bet ir tikai auksts ūdens, kamerā nav elektrības rozetes, kamerā vājšs apgaismojums, jo pēc 15 minūšu ilgas lasīšanas sāk sāpēt acis, kamerā nestrādā ventilācija, un attiecībā uz Šķirotavas cietumu – ēdināšana pieticējam nodrošināta tikai pēc 24 stundām, tiesas ieskatā nav saistāmi ar faktu, par ko pieteicējs prasa morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[17.5] No pieteicēja sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējam morālais kaitējums nodarīts tādējādi, ka kamerā ar viņu kopā esošie ieslodzītie, uzzinot par pieteicēja statusu, sākuši pieteicēju ignorēt, pārstājuši ar viņu kontaktēties. Pie kam, viens no notiesātajiem staigājis pa kameru kails, nepiedienīgi uzvedies pēc tualetes apmeklējuma, pieteicējs nav varējis viņam par šādu rīcību aizrādīt, jo apzinājies pārējo kamerā ieslodzīto notiesāto pārspēku un savu bezspēcību viņu priekšā. Viss piedzīvotais kamerā pieteicēju šokējis un pat, atceroties visu pus gadu pēc sprieduma izpildīšanas, tas pieteicējam rada riebumu.

Atbildētājs ar pierādījumiem par pretējo nav pierādījis, ka kamerā Nr. */kameras numurs/* pastāvošos apstākļus un tajā ieslodzīto notiesāto uzvedību pieteicējs iesniegumā iestādei un pieteikumā tiesai pieteicējs būtu atspoguļojis neatbilstoši situācijai.

[18] Atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Tiesa nekonstatē, ka pieteicējs par notiekošo kamerā būtu informējis cietuma administrāciju, kas iespēju robežās varētu veikt apstākļiem atbilstošas darbības, lai novērstu kamerā ieslodzīto nepiedienīgo izturēšanos un secīgi, varētu novērst apstākļus, kas pieteicējam rada morālās ciešanas. Vienlaikus, apzinoties, ka sūdzēšanās par kamerā notiekošo varētu beigties vien ar aizrādījumu notiesātajam, kurš neievēro higiēnas prasības un nepiedienīgi izturas, tiesa atzīst, ka pieteicējs loģiski varēja prognozēt kameras biedru uzvedību pēc tādas pieteicēja rīcības.

Ievērojot minēto tiesa secina, ka pieteicējam konkrētajos apstākļos bija praktiski neiespējami rīkoties, lai mazinātu savu morālo aizskārumu.

[19] Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa paredz, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No šajā spriedumā konstatētā tiesa secina, ka pieteicēja ciešanas radīja iestādes prettiesiskā rīcība, ievietojot pieteicēju kopējā kamerā ar notiesātajiem, kuri nav notiesāti ar arestu. Tiesa izvērtējusi situāciju secina, ka, ja prettiesiskā veidā izpildīta soda gadījumā ieslodzījuma apstākļi pieteicējam bija tādi, kas viņam subjektīvi radīja aizvainojumu, mazvērtības sajūtu un cilvēka cieņas pazemojumu, ir atzīstams pieteicēja morālais aizskārums un viņa tiesības uz atlīdzinājumu, jo , kā izriet no morālā kaitējuma definīcijas, morālais kaitējums ir personas ciešanas, un attiecīgi tās nemaz nav pierādāmas.

Tiesas ieskatā, pienākums četras dienas pavadīt Rīgas Centrālcietumā kamerā kopā ar personām, kuras, acīmredzot, sajuzdamas savu pārākumu pār pieteicēju savas kriminālās pieredzes dēļ, var rīkoties, neņemot vērā sabiedrībā vispārpieņemtās morāles normas, pieteicējam ir radījis morālo kaitējumu, ko pastiprina apstāklis, ka pieteicējs sajuta savu bezspēcību konkrētajā situācijā, savukārt, mazina tas, ka pieteicējs apzinājās, ka šāds stāvoklis neturpināsies ilgi, bet neapzinājās, ka atbildētāja rīcība ir prettiesiska.

[20] Atlīdzināšanas likuma 1.pantā noteiktais šā likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un APL noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Ņemot vērā spriedumā minēto tiesa uzskata, ka ir pamats pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu apmierināt daļēji. Tiesa par atbilstīgu atlīdzinājumu, kas pieticējam radītu gandarījumu, savukārt iestādei – pienākumu apzināties nepieciešamību ievērot tiesību normu nosacījumus, ir atlīdzinājums 100. - latu apmērā.

[21] Pieteicējs ar tiesas lēmumu atbrīvots no valsts nodevas samaksas.

APL 126.panta otrajā daļā noteikts, ka, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas bijis atbrīvots un pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, valsts nodevu piespriež no atbildētāja.

Tā kā par pieteikuma iesniegšanu saskaņā ar APL 124.panta pirmo daļu sākot no 2009.gada 1.janvāra maksājama valsts nodeva Ls20.- apmērā, un pieteikums tiesā iesniegts

2009.gada 28.oktobrī, atbildētājam nosakāms samaksāt valsts nodevu Ls 20.- apmērā, veicot maksājumus, norādot šādus rekvizītus:

saņēmējs: Valsts kase;

reģistrācijas Nr.90000050138;

konta Nr. LV87TREL1060190911400;

saņēmēja iestāde: Valsts kase;

BIC kods TRELLV22.

Rezolutīvā daļa:

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.- 251.pantu, 255.panta pirmo un trešo daļu, 126.panta otro daļu, 289. – 293.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt daļēji *O.O.* pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma rīcību, notiesāto ar arestu *O.O.* laikā no 2009.gada 21.aprīļa līdz 2009.gada 24.aprīlim brīvības atņemšanas iestādē turot kopā ar notiesātajiem, kuri nav notiesāti ar arestu.

Uzdot Ieslodzījuma vietu pārvaldei atlīdzināt *O.O.* morālo kaitējumu Ls 100.- (viens simts latu) apmērā.

Pārējā daļā *O.O.* pieteikumu noraidīt.

Uzdot Ieslodzījuma vietu pārvaldei samaksāt valsts nodevu Ls 20.- apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Sērdiene